

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJU KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁST STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok ... 4 koruny — hal.
Na pol roka ... 2 " — "
Na štvrt roka ... 1 " 20 "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :

Dr. ALEXANDER ERNSZT,
páp. komorník, kraj. vyslanec.

Majiteľ a vydavateľ :

JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, VIII. ker., József-körút 35.
sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Nedaj sa Šlezinger!

Počiatkom septembra otvorila sa bola v Prešporuku hospodárska výstava, pri ktorej príležitosti hospodárska — takzvaná agrárna strana shromaždenie držala pod vedením grófa Alexandra Károlyiho. Všliaké otázky prišli na denný poriadok, veľa sa tam rečnilo, a zo všetkých rečí to vysvitlo, že položenie hospodárov veľmi smutné, beznádejné je, a že triede tejto, ktorá väčšinu

národa tvorí, veľké nebezpečenstvo hrozí. Gróf Károlyi, akožto vodca agrárnej strany, nelichotil liberálnej vláde preto, že o poľných hospodároch nič nedbá, ale vydá ich nesvedomitým úzerníkom, ktorí využívajú núdzu jejich a na vnivoč ich donášajú. Károlyi nie je spokojný s tou politikou, ktorú vláda nasleduje, lebo pri takom riadení nie že by sa vyvinulo hospodárstvo, nie že by sa popravilo zúfale položenie gazdov, ale naopak, do najväčšej biedy ich uvrhne. Za obranu oproti

Svätý František, otec chudobných.

neludským a zlomyseľným úžerníkom odporúča potravné a úverkové spolky, ktoré čistý cieľ majú a na veľký prospech sú chudobe. Žiada aby takéto spolky po celej krajine, najmä ale kde úžerníci a krčmári konajú špinavú prácu svoju, zariadené boli. Ovšem, v tom pomýlil sa šľachetný gróf, že tieto spolky chcel by mať na základe bezkonfesionálneho liberalizmu.

Reč Károlyiho ale predsa nijak nepáčila sa novým Maďarom a vlečkárom ministra Szélla. Najmä ale židovskí novinári oborili sa oproti grófovi, a všetkým ho pomenovali, len statočným človekom nie. Nadali mu, že však on je najväčší úžerník, lebo tisíce jutár zeme má. A že ponevác oproti Széllovej politike sa postavil, nech sa mu vraj páči aj s kamarátmi vládnu stranu zanechať.

Toto bola pláca za to, že chce chudobný ľud oproti úžerníkom obrániť. Ale to bol len závdavok! Ozajstný výprask ubohý gróf Károlyi a prívrženci jeho v Šoprone dostali, kde nedávno kupecké spolky držali shromáždenie aj z toho cieľu, ako majú zakročiť oproti potravným a úverkovým spolkom, ktoré pospolitý ľud «židovskými cintorínami» pomenoval, čo má ten význam, že v ktorej obci kvitne takýto spolok, tam žid pochovaný je, nikto netrovi uňho. 70 kupeckých spolkov poslalo dohromady 320 vyslancov, čirých to židov, lebo však tieto spolky inakších údov snád ani nemajú. Vodca jejich bol istý Šándor Pál, predtým Šlezinger. V reči svojej ostro napadol Károlyiho a stranu jeho, a vypovedal ortiel smrti nad spolkami, ktoré menej nechcú, ako dedinských a malomestských židovských krčmárov a kramárov zničiť.

Shromáždenie medzi inšim takúto sentenciu vynieslo:

1. Riaditeľ potravného spolku aby nesmel byť kňaz, učiteľ, notár, ani žiaden obecný alebo štátny úradník.

2. Potravný spolok nesmie mať trafikú a nemôže dostať licenc.

3. Len pre údov (účastinárov) má právo tovar predávať.

4. Spolok nesmie byť ani konfesionálneho ani národnostného rázu. (Pod tým to treba rozumieť, že nesmie byť kresťanský.)

Uskutočnenie výroku tohoto od snemu budú žiadať, ako to už daktoré «kupecké komory» učinily. Máme teda výhľad na tuhý zápas.

Tešíme sa tomu. Aspoň poznať budeme tých vyslancov, ktorí súhlasia s nepriateľmi spolkov, ktoré k pomoci chudobného ľudu sú. Neveríme, že by útok podaril sa. Silne dúfame, že pri tejto otázke každý svedomitý ablegát spojí sa s ľudovou stranou, a silno porazia nepriateľa.

Teda strachu hoc koľko medzi židmi pre spolky, ktoré chudobný ľud sám zakladá a udržuje. Nenávisť a zlomyseľnosť aj posiaľ okúňala sa okolo týchto spolkov, aby ich podozrievať, napádať a zničiť mohla, lebo kresťan nemá sa čo miešať do židovského remesla. Jedine žid je rodeným kramárom a krčmárom. Jedine on má právo určiť cenu otravam, ktoré po smradlavých krčmách merajú, a tovaru, ktorý draho predávajú.

Nie tak židkovia! Už máte až nazbyt tej zlatej svobody, nuž ráčte dovoliť domorodým občanom aspoň toľko práva, aby smeli si rozumne ratovať to málo, čo im ešte zostalo. My vám ukážeme, že aj bez vás vyžijeme, lebo máme ľudí, ktorí hoc nie sú rodení kramári ako vy, ale rozumujú sa aj kupectvu. Ten figel, ktorý vy znáte, že krieda vaša aj desaťnásobne chytí, a že za všeliaké robeniny aj stonásobnú cenu pýtate, vám necháme. My svedomite zachodíme s ľudom. Nech jemu zostane ten zárobok, ktorý vy neomylné len pre seba chcete mať a mimo toho nech má dobrý a spravodlivý tovar. Šlezingerovho vyhrážania ani mak sa nebojíme, hoc dľa príslovia Šlezinger nedá sa. Ba naopak! Musí sa dať! Ešte s väčšou chuťou dáme sa do zakladania potravných a úverkových spolkov. Nech není okolia, kde by takýto nebol. Ľud už dobre pozná cieľ spolkov, a pozná dobročinné účinkovanie jejich. Ba aj dobrosrdečných mužov máme, ktorí schopný sú k vedeniu takýchto spolkov, a túto obeť z lásky oproti chudobe s radosťou prinesú. Možete obekávať, že aj planšie časy prídu na úžerníkov. Od vášho trúbenia nepováľajú sa múry spolkov, ako volakedy mesta Jericho, hoc s celej sily fúka do nich Šlezinger. Či nie je povinnosťou našou, aby bránili sme sa oproti úžere? Však koľké škody trpia poľní hospodári od podliakov, ktorí tak zvaná «papierovo zbožie» kupujú a odpredávajú? Hospodár sotva že zasial, už mu je na krku úžerník a kupuje budúceho roku úrodu. A čo má robiť hospodár v najväčšej núdzi?

Iní zase prinútiť malého gazdu, aby za požíčku — čo interes — všetky poľnie roboty židovi

konal, s úrodou delil sa, a konečne exekovaný bol. Smutný príklad sú Rusi a Sikuli.

No, a s remeselníci lepšie to vyzerá? Jak veľmi kazia židi remeselníkov s tým, že koncessiu pýtajú na také odbory, ktorým sa nerozumejú? V židovských sklepoch dostať obuv, šaty, náradie, slovom všetky výrobky priemyselné — a to všetko z cudzozemska dovážajú. Je div, že malý remeselník v najväčšej biede sa nachodí? Či nie je zapotreby, aby kresťania túto nebezpečnú konkurenciu ako tak prevládali? Nie o rebach sa tu jedná, ale o život väčšej čiastky národa. To by bol naničhodný človek, ktorý by na pomoc neprispel! Preto vyzívame vás kresťania: hore sa do práce! Jeden za všetkých, všetci za jedného je heslo naše. Tu je svrchovaný čas, aby sme sa oproti úžere bránili, ktorá v rozličnom spôsobe rozšírená je po celej krajine a pustoší ľud kresťanský. Zakladajte na všetky strany potravné a úverkové spolky, nech je ráz koniec zbojstvu, ktoré u nás v rozkvetení je! Dajte sa do práce telom-dušou! Hluk a štekot židov nech vás nepomýli! Všetkú sobeckosť, nenávisť a lahostajnosť uduste v sebe, ale buďte opravdoví, láskyplní a silnej viery kresťania! Za seba a za bližného prinesť tú najväčšiu obeť! Nehľadte na veľké úroky! Pár korún nespasí vás! Odmenou nech je to povedomie, že kresťanskej povinnosti zadost ste učinili, sebe a blížnemu pomohli ste.

K zariadeniu takého spolku nič inšie potreba, len pevná vôľa a obetavosť. A u koho by nebola?

Potravné spolky — a pri nich kresťanský ľudový sväzok, oboje tak silná obrana, že nás nikto, ale nikto nepremôže, čo by práve samí Šlezingeri dobýjali na nás, ktorí — jako sa hovorí nezvykli sa dať.

Od vás závisí priatelia, či kresťania a či úžerníci majú mať budúcnosť v krajine!

Päť dní roku 1900 v Ríme.

Zaiste nič milejšieho nemôže byť nábožným pútnikom, putovavším minulého leta do Rímu, než knižočka táto. Tu najdú opísané, čo všetko radostného zkusili a utešenými obrazmi znázornené, čo tam znamenitého videli; každý teda, kto chce sa milo rozpomenúť na svoje putovanie do Rímu, nech zaraz obstará si túto peknú knižočku. Dostať u Fr. Richarda Osvalda, správcu fary na Teplej (Lenge, o. p. Bélabánya, Hont m.) Cena 4 korún s poštou 45 halierov, 50 výt. 18 kor., 100 výt. 350 hal.

POLITICKÉ CHÝRY.

Vyjednávanie o vyrovnaní

Všetky znaky poukazujú na to, že polozenie v záležitosti vyrovnania stalo sa vážnym. Jako sa poloúradne oznamuje, že obchodná colná tarifa už nerobí žiadnych ťažkostí, ale v záležitosti vyrovnania vyskytly sa také difference medzi obidvoma vládami, že sa členovia rakúskej vlády vrátili do Viedne bez toho, žeby záležitosť vyrovnania bola vybavená. Ministerský predseda Körber hneď po jeho príchode do Viedne hlásil sa na výsluch u jeho veličensiva, aby referoval panovníkovi o priebehu porád v Budapešti. Na porade tejto zúčastnili sa všetci v Budapešti meškajúci ministri. Po tejto porade konferoval ministerský predseda Széll s predsedom snemovne vyslancov grófom Albertom Apponyim a potom odcestoval do Viedne na výsluch ku jeho veličenstvu. Jako «Pol. Ért.» oznamuje, ministerský predseda odcestoval do Viedne so solidárnym rozhodnutím vlády. Ministerský predseda ztrávi len jeden deň vo Viedni a potom vráti sa zpiatky do novej parlamentárnej budovy na zahájenie snemu. Na nedeľu odcestuje ministerský predseda s viacerými svojimi kolegami do Koložváru ku odhaleniu sochy kráľa Mateja. Kedy sa teda začne ďalšie pojednávanie vyrovnania, to dnes ešte nevedno. Prevdepodobne stane sa ustálenie tohto termínu teraz vo Viedni.

Prvé zasadnutie v novom krajinskom dome.

Obe snemovne budú mať po letných prázdninách prvé zasadnutie v novej sessii a v novom krajinskom dome dňa 8. októbra. Snemovňa vyslancov zasadne predpoludním o 10. hodine a snemovňa veľmožov popoludní o 1. hodine. V snemovni vyslancov v prvý deň budú len predsednícke zprávy; na druhý deň budú voľby podpredsedov a zápisníkov a kandidácie do odborov, tak, že vláda už budúci týždeň bude môcť predostref rozpočet na bežiaci rok 1903. — Taktiež i na prvom zasadnutí veľmožov budú predsednícke predlohy a voľby.

Cár a nemecký cisár v Taliansku.

Z Ríma oznamujú, že na jar cár Mikuláš a nemecký cisár Vilhelm navštívia v Ríme kráľa Viktora Emanuela. Prípravy ku návšteve pri všetkých troch dvoroch započaly sa už teraz. Dľa dohodnutia sa dvorov a diplomacie cisár Vilhelm vo februári, vo fašiangoch pojde do Rímu, kde sa za 5—6 dní pobaví, a cár Mikuláš zas v máji navštívi taliansky dvor. Smer cesty oboch panovníkov bude takrečeno jeden a ten istý. Nemecký cisár sprevádzaný jednou vojenskou flottou pohne sa z Kielu a Severným morom, priplavom La Manche, Atlantickým oce-

ánom a Stredozemným morom bude cestovať do Itálie. Cár Mikuláš zas z Kronstadtu sa pohne a síce na svojej lodi «Alexandra». Jako cisár, tak aj cár v Neapoli vysadnú na breh. Súčasne s cárovou loďou aj jedna veľmi silná ruská vojenská flotta zakotví v neapolskom prístave. Cisár Vilhelm čez Švajciarsko vráti sa do Nemecka, kdežto cár po mori bude cestovať zpatky do Ruska a na ceste staví sa má v Antivári, v Athénach a v Carihrade. Rímska zpráva poznamenáva ešte, že dla petrohradských chýrov neni vytvorené, že cár na svojej zpiatočnej ceste staví sa aj vo Varne alebo v Burgasi, aby tu navštívil bulharského panovníka Ferdinanda.

Súvaha anglickej štátnej kassy.

V anglických politických a finančných kruhoch sa tešia najnovšej súvahe štátnej pokladnice. Toho leta svojej torby vzdavší sa finančný minister Hicks-Beach niekoľkými dňami po uzavretí pokoja vo Vereningu vzal do budúcoročného rozpočtu o päť millioov funtov sterlingov viac, než bolo präliminované na rok 1901. Verejná mienka anglická považovala túto nádej na zvyšok za prehnajú, no teraz sa dokázalo, že bývalý minister dobre rátal, lebo v polroku apríl—september bolo už sedem a pol milliona funtov príjmu viac, než minulého roku o tom čase. Na Nový rok do života vstúpi nový zákon o dôchodkovej dani, ktorý ešte viac zvýši príjmu štátu, a tak je pravdepodobné, že príjmov bude štyriráz toľko, než na koľko rátal Hicks-Beach. Pravdepodobné je, že následkom tohto prajného výsledku vláda sníži príražkovú daň, ktorú bola zaviedla na potreby vojenskej počas južno-áfrickej vojny.

Rusko a Turecko.

Jako sme už sdělili, skvelé slávnosti v priesmiku Šipky usporiadané z príležitosti 25-ročného jubiläuma oslobodenia Balhárska z pod jarma tureckého, zapríčinily v Turecku veľký nepokoj. No Rusko všetko možné vykonal, aby nezavdalo príčiny ku nedorozumeniu a preto cár poslal Nikolaja Nikolajeviča, ktorý na bulhárskych slávnostach zastupoval, do Carihradu, aby tam ubezpečil sultána Abdul Hamida II., že Rusko pridrža sa na Balkáne statusgva a že slávnosti nesmerovaly sa proti suzerenite Turecka. Telegrammy oznámily, že sultán okázale a srdečne uvítal veľkoknieža Nikolaj Nikolajeviča, ba že ho aj obdaroval diamantami vykladaným odznakom rádu «Iftihár». V sobotu večer na poctu veľkokniežafa dával sultán dvorný obed. Veľkoknieža Nikolaj Nikolajevič po rusku pozdravil sultána a jeho reč tlumočil prvý dragoman ruského veľvyslanstva po francúzsky, konečne minister vojny paša Teofik preložil ju sultánovi do jazyka tureckého. Sultán prosil veľkoknieža, aby vyridil cárovi jeho pozdrav a uistil ho o úprimnom priateľstve sultánovom.

Pokroky židovskej veľmoci.

Hlavné mesto Anglicka: Londýn, vyvolilo si za Lordmaiora svojho jedného žida. Postavenie Lordmaiora

je, čo týče sa hodnosti prvé po kráľovi. Boháči židovskí už i doteraz previedli pri šiestych voľbách lordmaiora svojho kandidáta židovského.

V záujme rumunských židov tiež stavajú do boja ľudia takí, ktorí by boli mali aj sto príčin radšie za našich ubohých kresťanov sa ohlásiť a nie za takých cudzincov, ktorých sa tak Rumunsko ako aj Amerika striast chce. — Ako dozvedáme sa, za tých rumunských židov bude rečníť na uhorskom sneme vp. farár katolícky z Kamenolomu (Köbánya): Ján Hock. Ovšem, aj žida chudobného alebo nespravodlivo prenasledovaného zastávať, je skutok šlachetný, a môže byť, že sa to dobre vypláca. Ale treba je nielen vždy cudzincov, a to ešte židov zastávať. Katolícky kňaz neprehrešil by sa proti svojmu postaveniu, keby aj za svojich veriacich povedal slovo dobré. Práve v Kamenolome jesto na tisíce našich robotníkov v tehliarňach. Títo otročia za pár šestákov v práci strašnej za celý týždeň a v nedeľu modlia sa celý deň všetci. Tak nábožných ľudí človek ľahko nenajde — a iste sú o veľa nešťastnejší, než cudzinci židovskí z Rumunska. Sme len zvedaví, či sa za týchto kresťanských otrokov neohlási voľfaktorý rabin. Lebo keď kat. farár za cudzích židov, teda mal by tiež cudzí rabin za Hockových kresťanov rečníť.

Soznam milodarov na kostol Božského Srdca Ježišovho v Stankovanoch.

Číslo 50—51.

Potravný Spolok v Stankovanoch 200 korún, N. N. 33 kor. 82 h., zvyšok d. 29 kor. 61 z dividendy: Ján Brněal Gaura 4 kor., Maria Špidus Tavel 4 kor., Matej Brveník 2 k. 56 h., Ján Buljak, rychtár 6 k. 32 h., Matej Buljak 88 hal., Ján Chilla 5 kor., Ján Chovanec Kabla 1 k. 11 h., Jozef Dvorštak 5 k. 61 h., Jozef Fura 3 kor. 48 h., Ján Gonos Ficko 1 k. 32 h., Ondrej Ficko 4 kor. 64 h., Ján Gašper 2 k. 13 h., Ondrej Hadač 2 k. 13 h., Ondrej Holdoš 3 k. 45 h., Ján Hrkút 3 k. 74 h., Anna Reiffers 2 k. 76 h., Jozef Hromada 7 k. 65 h., Ján Janiga 3 k. 37 h., Jozef Karas 5 k. 50 h., Ondrej Letko 5 kor. 57 h., Maria Buljak Letko 4 k. 40 h., Jozef Malcho 2 k. 71 h., Matej Malcho 2 k., Ján Matula ml. 4 k. 3 h., Ján Michalek 1 k., Fridrich Mattyasovszky 3 k. 17 h., M. P. 14 k. 36 h., Juro Pečko 1 k. 64 h., Juro Pečko Lapitka 1 k. 6 h., Ján Pekár Bakaj 2 k. 70 h., Jozef Pekár 2 k., Ondrej Poljak 1 k. 74 h., Jozef Poljak 5 k. 97 h., Mikuláš Reiffers 8 k. 63 h., Jozef Ročák 4 k. 12 h., Štefan Škutta 1 k. 82 h., Jakub Škutta 1 k. 6 h., Ján Štúr Kulišan 3 k. 10 h., Ján Štúr Lopen 2 k. 13 h., Jozef Szolný 1 k. 6 h., Estera Smolár 2 k. 5 h., Štefan Straka 4 k., Ján Zrník 2 k. 38 h., Matej Zrník 1 k. 6 h., Ján Dančo 2 k. 52 h., Estera Tavel r. Letko 2 k., Jozef Urban 2 k., Pútnici Starohorskí 5 k. 30 h., Pútnici Kubínski 7 k. 89 h., Jozef a Zuzanna Fúra 4 k., Ján Straka, prievozník 2 k., Jozef Mišik ml. 1 k., Estera Mišik r. Smolár 1 k., Zuzanna Trasoň 1 k., Zuzanna Krákorník vdova 1 k., Jozef Buljak 5 k., Maria Buljak 5 k., Jozef Falat 67 h., Maria Falat 44 h., Helena Hromada 44 h., Margit Hromada 44 hal., Zuzanna Hromada 88 h., Ondrej Lacko 91 h., Katarina Pečko Malcho 91 hal., Jozef Straka Kvant 91 hal., Juro Urban 91 h. — Spolu číslo 1—51. **5827 kor. 19 hal.**
Božské Srdce Ježišovo, daj aby sme Ťa vždy viac a viac milovali!
(Pokračovanie nasleduje.)

Uctivá priateľská prosba ku ct. čitateľom «Kreštana».

V posledných dňoch mojeho vezdajšieho života, v 80-tom to roku mojeho veku a 54 kňazského jubilárneho roku, ráčil ma Boh ťažkým krížom navštíviť, ktorý s úplnou do vôle Jeho odovzdanosťou prijímam a strpežlivosťou niest chcem. Ťažký ten kríž je tento:

Dňa 17. aug. po poludní odišiel som z Lomu do Peštubudína, chcejúc 20. aug. účasť brať na svätoštefanskej slávnosti v Budíne. Moji nepriatelia — jakých mnoho mám zvlášte v židovstve — vedia dobre, že som z domu odišiel a viac dní doma nebudem; použili tento čas ku vykonaniu svojej pomsty na mne. V noci o 12 hodine z pondelka na útorok t. j. z 18. na 19. augusta podpálili môj dom, ktorý, ponevác bol len zo samého dreva vystavený celkom až do fundamentu i so všetkým, čo v ňom bolo zhorel. Knihovňa v cene 4—5 tisíc zl. mi zhorela tak, že ani jednej knižočky nezostalo. Krásne obrazy v cene 300 zl. zhorely. Šaty — oblek — v cene 300—400 zl. tiež zhorely a iné mnohé veci v cene do 1000 zl. tiež na popol pohorely, tak, že mi zo všetkého nič nezostalo, len tie šaty, ktoré som si vzal do Pešti, tie šaty, ktoré na sebe teraz mám. Toto mi učinili, takto sa na mne vypomstili moji nepriatelia, tak, že teraz nemám ani kde hlavu skloniť a pomoci od nikúď. V tejto mojej biede a úzkosti tak rečeno prinútený som ku mojím priateľom zvlášte ku ct. čitateľom «Kreštana» o pomoc a podporu sa dôverne utiekať, srdečne prosiac, aby mi s niečím, s nejakým milodárkom ku pomoci prispeli ráčili, za čo každému vopred vzdávam «Zaplať Pán Boh!» a pri sv. Omši na nich pamätať budem. Milodarky prosím, buďto na sl. Redakciu «Kreštana», alebo mne zaslať.

Andrej Rojko,

54-ročný jubilárny kňaz na odpočinku.

Milodary pre dôstojného a veleb. p. Andreja Rojku 54-ročného jub. kňaza na odpočinku.

N. Kalnický z Piešťan 2 koruny, Jozef Gaznál z Gerhardu 5 korún, Jozef Kastelovic z Terchovej 4 koruny, Anton Kuruc, Mikušovce 4 koruny, Jozef Čecho, Steinfeld a/d Eus 3 koruny, Lukáš Mrekaj, Klin Zakamene 2 kor., Jozef Pillárik a Z. M. Kóváralja 1 kor. 60 hal., Štefan Zerna, Lipt. Sv. Mária 2 kor., Koloman Detrik, Lipt. Sv. Mária 1 kor., Vendelín Felső, Kámaháza 1 kor., Fraňko Haber, Krompach 10 kor., Štefan Tinák, V. Manya 7 kor., Štefan Hlasica, Dolnia Tuzla 2 kor., Ján Fasung, Pozsony-Szöllös 1 kurunu a 20 halierov.

Orthodoxní židia.

V tomto článku píšem o tých židoch, ktorí sa starého talmuda pridržajú. Ovšem ťažko je nám vedieť, že ktorí židia zavrhnú už učenie talmuda. Keď teda v tomto článku píše sa vôbec o židoch, treba vždy rozumieť pod tým menom vždy len tých pravdivých židov, ktorým je každá litera talmudu svätou.

Najvremejším pránim orthodoxného židovstva je «príchod Mesiaša na tento svet». Ponevác ale jako rabin Edels v. Sanh. 97. praví, že: «Mesiaš príde len vtedy, až kresťania ztratia všetkú vieru svoju», záleží ovšem židovstvu na tom, aby kresťanstvo a jeho zásady čo najskorej zo sveta vymizly. Ide to židákom za našich časov došľ ľahko a hladko. Židovská tlač (spisy, knihy, noviny) koná svoju povinnosť a pôsobí desnejšie, hroznejšie, nežli smrtiace kanóny, delá v poli otvorenom. Kresťanov všetkej moci a viery pozbaví je svätou povinnosťou spojeného židovstva. Než však cieľ tento bude dosiahnutý, musí žid v stálom boji žiť s kresťanstvom, a ten najlepší kresťan jest jeho nepriateľom najväčším. Preto nakladá talmud: «Toho najlepšieho kresťana zabi.» (Aboda Sarah). Rabin Raschi káže bez všetkých okolkov: «Aj najlepšieho medzi kresťanmi treba utopiť.» (Fr. megilla 14. ed. am. 7. a.). Ovšem musí sa domysleť «ak je to možno.» A peknými týmito pravidlami verne sa aj židia vždy riadiť snažili «kedykoľvek a kdekoľvek to možno bolo.» Toho nevyvratné dôkazy máme v Písme Svätom v skutkách Apoštolovských, v spisoch sv. Otcov a spisovateľov cirkevných. Sv. Justín mučedník (* c. 100.) v Apologii, obrananej cisárovi Antonius-Diusovi píše: Židia majú nás kresťanov za nepriateľov, a keď k tomu moc majú, nás kresťanov mučia, vraždia, usmrcujú.» To isté píše Origenes «Contra Celsum.» To tiež i Tertulliam. A svätý Hieronym píše: «Židia sa vždy pevne držia svojej starej nenávisti proti kresťanom.» Tertulliam hodnoverne, nevyvratne dosvedčuje, dokazuje, že tie hrozné, krvavé, za celých 300 rokov pod pohanskými rímskymi cisármi trvajúce prenasledovania kresťanov pochádzajú od židov, bo títo k tomu pohanských cisárov štváli, popudzovali. Sám židovský spisovateľ Josephus Flavius píše, že to hrúzyplné, krvavé prenasledovanie vraždenie kresťanov pod ukrutným, krvoživným cisárom Neronom stalo sa na popudzovania Neronovej manželky menom Poppea, ktorá bola proselitka židovská. To svedčí i sv. Klement z Ríma v liste ku Korintským. (Vid. Juden und Christen Verfolgung v Georg Rösel. Münster in Westfal 1893.)

Dio Cassius Lib. 68. hist. Trajani pag. 786. píše: «Židia v okolí Cyrene bydlíaci pod vedením istého Andreasa napadli Rimanov a Grékov povraždili ich, žrali jejích mäso. jejích črevami obviazali si hlavy, namazali sa jejích krvou, a obliekli sa jejích kožou.» Takéhoto hrozitánskeho barbárstva dopustili sa židia na kresťanoch.

Ostatné krvožijnivá povaha rabinizmu je historickým faktom. Spisy jejích vo všetkých stoliatiach zápachajú kresťanskou krvou. Aby jejích uškodili kresťanstvu, roztrusovali o ňom hneď z počiatku veci najhoršie a zúrili proti kresťanom mečom a ohňom. V Kyrene padlo jejích mečom 200.000, t. j. dvestotisíc kresťanov. Na Kypru 240.000, t. j. dvestoštyridsať tisíc. Za časov Konštantinových sužovali, trýznili a mučili tých židov, ktorí sa dali pokrstiť. Toho času pohnuli židia kráľa perského k tomu, že dal zrucať, ztroskotať všetky kresťanské chrámy a povraždiť 16.000, t. j. šestnásť tisíc kresťanov, medzi nimi i biskupa Simeona, ktorého židia u kráľa očiernili z velezrady.

Arianizmu, jako i pozdejšie všetkým sektám kresťanským, len keď neuznávali spoločnú hlavu cirkve rímskeho pápeža, boli židia najlepšimi, najdôvernejšími, najintimnejšími priateľmi. Pomluvami, ktoré potvrdzovali prisahou, vzbudili kruté prenasledovania pravoveriacich kresťanov, vodrali sa do kostolov a páchali v nich také skutky a chrľali také rúhania, také hanobné, podliacke, pohoršlivé, hnusné reči, že aj oškľivo o tom mlúvif.

Už pod Theodosiom II. židia tupili, hanobili, zneuctovali, jako len najhoršie mohli Ukrižovaného Pána Ježiša Krista. Ukruťné prenasledovania kresťanov na Menorce zavinili — jak svedčí Baronius — židia. — Roku 522 prestúpilo arabské knieža Dhu-Novas k židovstvu a hneď na to nasledovalo strašné prenasledovanie kresťanov. Tak na pr. bola sľúbená mestu Nadjaranu, ktoré sa zdráhalo Krista zapreť, milosť jestli nechá vojsko dobrovolne do svojích brán a sľub bol potvrdený prisahou. Ale všetci kresťania boli potvrdení a mesto vyvráteno. Teprv dve výprazy ethiopského kráľa jednaly pokoj.

Stajnou dobou povstal v Samarii nový Mesiaš. Kresťania boli chytení a za živa pálení. O dvadsať rokov pozdejšie povstali židia v Cesarei, povraždiť mnoho kresťanov i námestníka. Roku 609 vzbúrili sa židia v Antiochii a povraždiť mnoho kresťanov medzi nimi i tamojšieho biskupa, ktorý od židov za nohy mestom vláčený v najväčších bolestach skonol. Chrosroes II., kráľ perský, vtrhnul r. 614 proti Syrii a predal židom 90.000, t. j. deväťdesiat tisíc zajatých kresťanov; židia ich všetkých z nenávisti mena kresťanského hrozným spôsobom povraždiť. (Cluverius Epit. hist. r. 386.) A tak aj vo všetkých stoliatiach nového veku zaznamenané jest na stá a tisíce väčších-menších zločinov, ktorých sa židia proti kresťanom dopúšťali.

A čo za predošlého osvieteného 19 stoliatia, za našich časov, v ktorých skoro výhradne židia panujú? Slysme hroznú skutočnú udalosť. 20.000, t. j. dvadsať tisíc francúzov, medzi nimi bolo 300, t. j. tristo officierov, 7, t. j. generálov zostalo za výpravy Napólebovej proti Rusku nemocno, raneno, lebo zomdleno vo Vilne. Židia, ktorých chránila Franciá, vábili vojakov, jako by ich chceli pohostiť, do domov, a olupovali ich o všetko a vyhazovali ich nahých oblokami von, tak, že veľiké množstvo ich týmto tyranským, barbárskym spôsobom biedne

o život prišlo, zahynulo. Toto vypravuje očitý svedok francúzsky generál Segúr.

Roku 1821. patriarka Gregorios bol od Turkov na dverách svojho domu obesený, a keď už tri dni jeho mrtvola na dverách obesená vysela, bola židom odovzdaná, ktorí s ňou čo najhoršie nakladali, po uliciach mesta vláčili a konečne do mora hodili. Nábožní kresťania však ju z mora vytiahli a slušne pohrobili.

Roku 1822. bolo v Kara-Veria 4000, t. j. štyritisíc kresťanov povraždeno. Paša turecký vydal ich židom ku povraždeniu, ktorí na tých vraždách všetké jaké sa len pomysleť môžu ohavnosti páchali, menovite najhroznejším, najohavnejším spôsobom mučili a zavraždili paňu manželku udatného Kara-Tasso.

Takto vždy dávali na javo židia svoju starú, sbesilú nenávisť, zúrivosť proti Pánu a Bohu nášmu Ježišu Kristu, a ponač jeho už viac mučiť, vraždiť nemohli, mučili, vraždili jeho vyznavačov, kedykoľvek a kdekolvek to beztriestne činiť mohli. (Vid. der Jude des 19. Jahrhunderts v. Seidl. Graz, 1899. pag, 49.)

Ctení čitatelia Kresťana! Z tohoto môjho článku ráčte si sami učiniť výklad a rozjímania.

«Musíme sa židov chrániť, jako všeobecnej nákazlivej, morovej rany celého okršleku zeme, mesto aby sme s nimi obcovania mali.»

Toto píše sv. Ján zlatoušty. Dľa tejto rady, dľa tohoto napomenutia veľikého učiteľa a cirkevného Otea. patriarchy, biskupa konštantinopolitánskeho sv. Jána zlatouštieho zachovávaly sa vtedajší kresťania. A že židom rožky ešte väčšmi nenarástly, a že ešte celý svetom: všetkými krajinami a kráľami, všetkým vojskom, všetkým kňazstvom, všetkým obchodom a umením nevládnú úplne, to mohlo sa stať len tak, že kresťania poslúchali učenie Cirkve sv. o židoch.

Andrej Rojko,

54ročný jubilárny kňaz na odpočinku.

Ponižená prosba ku ct. Obecenstvu!

S poniženostou sa utiekame ku milosrdenstvu ct. Obecenstva, by boli láskavi nás svojimi milodarmi podporovať. My totižto by sme radi do nášeho kostolika jeden Organ dať postaviť, ale Bohužiaľ slabé sú k tomu sily naše. Pre tú príčinu sa utiekame ku milosrdenstvu dobrých ľudí, prosiac, by v mene Božom obetované milodarky svoje na nižudaná adresu ráčili odoslať. Nech im to Pán Boh stonásobne vynahradí. Z hlbokou úctou zostávame v Murány-Hutte (gömörská st.) 1902. 16-ho septembra. V mene cirkevníkov *Pavel Pavlovský*, učiteľ.

BESEDNICA.

Pokladnica Rhampsinita.

Výchyný Rhampsinit egyptský kráľ dávný, V svojom čase medzi panovníkmi slavný Rôznych pokladov si mnoho nagazdoval, Tolko zlata, striebra a diamantov mal,

Že si musel pre to bohatstvo budovu
 Pri paláci svojom dať vystaviť novú.
 Z obyvateľstva si vyhľadal svojoho
 K tomu staviteľa toho najlepšieho.
 Avšak prefikáný tento starý vrabec
 Voľakedy darmo neehodieval na pec
 Opekať sa tiež aj dobre vyvalovať,
 Rozumovať a aj vtipne špekulovať!
 Pokladnicu síce pre kráľa vystavil,
 Ale veru do jej steny potom vpravil
 Jeden balvan a to tak múdro šikovne,
 Že bárkedy ale len sám potajomne
 Nezbadane mohol ho vyňať von odtiaľ
 Bez toho, žeby to len málo bol poznal
 Či kráľ, či služobník, či kto vo svete jest :
 Takú prešibaný murár použil lesť.
 Po čase však v dobu nepremeniteľnú
 Zložila ho nemoc na postel smrteľnú.
 Len rukou pokynul tento murár starý :
 Hneď si k nemu jeho dvá synovia stali.
 A bár sa aj v bóli, v žiali s' smrťou bori,
 Takto ku ním celý sklúčený hovorí :
 «Pristúpte sem ku mne, synáčkovia milí!
 Vyjavím vám jednu tajnosť v tejto chvíli.
 Tajnosť veru veľmi užitočnú pre vás
 Na potrebný a aj núdzny a psotný čas.
 Hľa tam v tej kráľovskej veľkej pokladnici
 S náramným bohatstvom plnej klenotnici
 Jeden zaškrabnutý balvan tmavošedý
 Môžete vytiahnuť zo steny bárkedy
 Zaprávený umne, tak že nikto živý
 Nepobadá nijak tento skutok lstivý.» —
 — S tým vydýchnuť navždy. —
 Keď však vačky bratov
 Nenadále staly sa raz holou bradou,
 Vtedy v nočnom čase tajne sa vodrali
 Do pokladnice a veru aj nabrali
 Si do vôle periel, tak aj striebra, zlata,
 A to aj viacerázy. Až potom, keď ztrata
 Táto svojím časom stala sa kráľovi
 Patrnou, vtedy on v prisnosti osloví
 Služobníkov svojích v tej nešťastnej chvíli,
 By do pokladnice pozorne vložili
 Veliké a ťažké želežísko skočné
 Na tý dvojnohé a zhubné zlezy nočné.
 — Šlopec stojí, a hľa! o pár nocí zase
 Dotiahli ta milí bratia v tmavom čase,
 Aby si zas hojne naplnili vačky :
 Ale chyba lávky! habli do omáčky ;
 Lebo, ajhľa, hrôza! tam toho staršieho
 Brata do pokladne práve vstúpivšieho
 Tá pasca prepevno ihneď zachytila,
 Slobody, cti drahej navždy pozbavila.
 (Pokračovanie nasleduje.)

Jano Horenos.

— Popánštený liberálny sedliak. —

(Dokončenie.)

O niekoľký čas po tých chýrečných hodoch Horenosových manželka, Janova Veronka zomrela, bo sa v prácach takmer zodrala.

Pán farár pri pohrebe mal príležitosť s Horenosom jedno-druhé porozprávať sa.

— Ale Janko, už dávno som chcel s vami sa dôverne a úprimne porozprávať. Ako počúvam, že ste často, a na hody zvlášte, neúčtivate sa vyslovili o Pánu Bohu. Je to pravda? To by bola smutná vec! — hovoril farár.

Horenos zamrmlal čosi, odišiel a nechal farára bez odpovede. Pred občanmi sa vystatoval, ako on kňaza vyplatil, ktorý ho veľú môže v kostole hľadať.

— Ja sa nebojím žiadneho. Čo-že mi je farár, alebo notár? Ja kňaza, ani od kňaza nepotrebujem nič. Čo mi on má vytýkať; tam nech si on káže sprostým hoferom a hlúpym sedliakom, ale nie mne. Ja nepotrebujem jeho sprostých slovenských kázní. Inších pánov som ja už videl, s inými pánmí sa vyprával nežli je farár; nech si on tam na svojeho pápeža vykriká. Ja som kostola ani kňaza nepotreboval, ani nepotrebujem.

Horenosov gazdašák po smrti jeho manželky Veronky upádal, dolu vodou išiel. Už aj po meste páni o tom sa vyprávali. On dlhom niak vyhybnúť nemohol. Staval sa síce a žil ako aj predtým, ale vždy hlbšie padal. Jeho syn v školách sa nič neučil, len dlhy robil. A načo-že by sa mal aj učiť — ako hovorieval — však sme bohatí. Tatko školy nechodil a predsa je medzi pánmí a je bohatý.

Synáčik naučil sa v meste lumpovať, peniaze márnif, otca klamať, dlhy robiť, vždy nové šaty nosiť, po báloch chodievať, však — vraj — môj sprostý starý to zaplatí.

Konečne synáčka Horenosového zo škôl vyhodili pre jeho nemravnosť.

Horenos, vidiac, že požehnanie od neho a z domu jeho uteká, zašiel do mesta, by si svojích osemdesiat tisíc korún vyzdvihol z eškompte-banky a vyzdvihol viac ročné dividendy.

V banke mu ale zvestovali, že banka «buchla», padla, lebo hlavný kassír pofalšoval knihy, zpreneveril vyše pol milliona a zutekal aj s direktorom Combay-m do Ameriky. Aj buchhalter Heršel Abendštern zutekal, preto vraj musí čakať, dokiaľ súdna stolica neprevedie vyšetovanie. Vtedy sa až dozvie, či čo dostane a či nebude museť ešte aj on doplácať, ako akcionár. Aj jeho fískál mu povedal, by si útraty daromné nerobil, lebo neni nádeje ešte čo uchytiť, lebo veľká krádež a svinstvo sa v banke porobily.

Jano Horenos celkom zrazený nad «krachom banky», zakliat: «táto mizerná peľš lotrovská, багаžia cigáňska zbojnícka, kmínska rozumela vzať peniaze, ale platíť už nevie».

— Janko, — hovoril jeho svokor, ktorý s ním bol —

Kreštania kupujte len u kreštanov!

ty budeš museť ešte aj tie žiurované vexle, ktoré si ty tvojím verným priateľom vystavil a podpísal, zaplatiť; lebo kurátor massy bankynej ich iste tam najde.

— Bah! — zamrmlal Jano — bajky! Ktorým som vexle žiuroval a sa zaručil, to sú statoční páni a priatelia, ti si to sami vyplatia a mňa v blate nechajú.

— No, no! Never ty takým pánskym priateľom. Oni ti boli priateľmi dokiaľ sa ti dobre vodilo a dokiaľ sa u teba najedli, napili a teba využítokovali. Skúsiš, pamätaj na moje slová — odpovedal svokor.

— Po meste bolo už všade rozhlášené, že bohatého statkára Horenosa padlá banka so sebou ztrhla. Aj on sám zbadal, že keď sa mal s pánmi a so svojimi pánskymi priateľmi stretnúť, že mu oni vyhybujú a robia sa tak, keď ich pozdravil, ako by ho nevideli a nepoznali. Vec počal aj on trochu chápať. Išiel dľa obyčaje do šörčarnoka t. j. do slopárni, by sa so svojimi vernými pánskymi priateľmi o svojich záležitostiach porozprával a požiadal ich, by mu oni pomohli a na pár stoviek vexel žiurovali, lebo mal vyplácať dlhy, ktoré jeho syn, pán žiak narobil. Priatelia ako Horenosa zazreli, hneď tušili, že zaiste ich ide požiadať o pôžičku a o žiro, hneď poskákali od stola.

Škohlošy prvý oslovil Jánoša:

— Vitaj, bratku, škoda že sa nemôžeme povyprávať; máme tárdaláše pri súde, musím tam byť. Odpusť mi: officium precediť, povinnosť a úrad je prvé. Servus, dovidenia.

— Zoltánko, dočkaj trochu, — hovoril Horenos. — Ale nemôhol by si mi pomôcť, a vexel žiurovať na pár stovák, bych mohol dlhy mojého syna, žiaka, lumpa vyplatiť?

— Jaj, kedveš barátočkám, Jánoškám, veľmi rád bych ti pomohol; ale práve včera som vyplácal svoje dlhy — a na moje žiro nič nedajú. Však vieš, že nič nemám, ani ten pisársky plat nestačí nám; a moja, keď by to počula, by sa aj obesila — odpovedal Škohlošy.

Pán Élőšdy, tiež verný priateľ Horenosov predbehol v reči priateľa Jánoša, lebo vedel, že u neho bude klopať o pomoc.

— Servus Jančikám, rád som že ťa vidím. Ako-že dýchaš? Zdravý si? Prijmi moju sústrasť nad smrťou tvojej nebohej Veronky, ktorá nás vedela tak dobre obsluhovať. Ale Jánoškám nebol by si tak dobrý, nepožičal by si na pár dní dve desiatky, moja ide do peštianskych kúpeľov a pri ruke nemám na cestu.

— Kamarátku, ja sám som chcel u teba hľadať pomoc — odvetil Horenos.

— No škoda, preškoda, že sme obadva v takom položení — povedal Élőšdy, ktorý sa takto šikovne ztriasol Horenosa.

Zakiaľ sa títo dvaja vyprávali, zatiaľ Fogmegy ticho zutekal, lebo nevedel už, ako sa má vyhovárať.

— Janko, Janko, tu máš tvojich pánskych kamarátov — povedal svokor.

— Hej, by porantalo takú pánsku čvargu! — odpovedal Horenos. Dokiaľ sa u Horenosa žralo, pilo,

dokiaľ Horenos požičiaval, žiuroval, bol on kedveš Jánoškám, bol komposesorom, milým priateľom, ale keď som sám do biedy uväznúl, už včul odo mňa bočia, utekajú. Farizeji, využítokovať ma vedeli. Bagážia, čvarga! Už sa mi zhnusil celý svet, už rozumiem tým liberálnym chválam; včul už zase len sprostým sedliakom budem, a odmena bude posmech.

Horenos aj to sa dozvedel v meste, že jeho syn, lump, zfalšoval vexle na meno otcovo. Icík Afterloch dal na vexel mladému pánovi synovi statkára Horenosa osemsto korún. Rátal na to, že Horenos len nedá ztvoriť svojého pána syna a že mu vyplatí.

Horenosa od jedu skoro roztrhlo, keď pán Icík Afterloch sa dostavil v dome jeho s vexlom. Aby Horenos nemal hanbu a posmech v dedine, lebo už i tak mnoho sa o ňom vyprávalo, ako ho Boh navšívuje, najpeknejšie kravy dal vyviešť z maštale pre pána Afterlocha, pričom mu slzy vyskočily.

Na druhý deň vybral sa do mesta, by svojého vyučeného pána syna, lumpa zo škôl vyhodeneho domov doviezol.

— Chlapče, ponevác učil sa nechceš, a ja na pánskeho lumpa peniaze vypožičiavať nebudem, sober sa domov. I tak potrebujem paholka, budeš mi robiť; aspoň nemusím cudzého človeka platiť. Marš, sadaj na voz!

— Apa, čo to hovoríte? Či som sa ja v školách učil za paholka? Takého sa vy nedožijete. Keď nemôžete platiť paholka, robte si sám, však do veľku ste nič nerobili, s pánmi ste karty hrali, sebe upíjali, pánom platili, im hostinky vystrájali, až sa nebohá mamka zodrala od prác. Krmili ste mestských darebákov, ktorí vás len na posmech mali. Všetko ste s nimi prehadžakali, už ste nevedeli, ako máte vašu sprostú sedliacku pýchu nakrmiť. Vexle žiurovať som sa od vás naučil. Škohlošy a jeho kompánia len čo posmechy z vás stvárali, že sprostého, bohatého sedliaka treba pumpovať. Tu máte milých liberálnych priateľov, pre ktorých ste do hnevu prišli s farárom a s každým poriadným človekom v obci.

Slová tieto synové spravily otca celkom divým.

— Ty biedna, mizerná, čierna duša panghartská, soplavá! Takto ty držíš a tíš štvrtý prikaz boží: otca a matku ctíť?

Na tieto slová otcové syn hlasite sa počal smiať:

— Hahaha... ale takto vy to hovoríte? No ako sa to pekne počúva z vašich úst! A či ste vy mňa neučili, by som na také sprostosti, na prikaz božie, na vieru nič nedal a o kňazov, o Boha, o večnosť — ktorej vraj ani není — sa nestaral? A či ste vy ten štvrtý prikaz zachovávali?

— Mlč, fagan! — odpovedal otec a plaštil po ústach pána syna.

Otcovi slzy vyskočily. Stisol zubami a prehltnul trpké ovocie svojej výchovy a zlých príkladov.

Horenos jedného dňa išiel pozreť do stodoly, ako kočiš ukladal hore na povale seno. Tam on aj svojého pána syna našiel, ktorý poručil kočišovi, by po obede

zapriahol, lebo že sa chce ísť do mesta zabaviť, ako to tatko robieval.

Tu sa otec so synom podožúval, a taká zvada sa medzi nima strhla, že napajedený otec sa mierniť nebol vstave a pánu synovi ponafahoval pomádou vyfrizirovanú šticu a vlepil mu z obudvoch strán náležitý sedliacky pohlavok.

Na to pán syn tak ho štúril do prsú, že hneď spadol dolu s vysokého povafa na železnú sečkovú mašinu a to tak nešťastlive, že si pri tom rebrá zlomil aj chrbtovú kosť fažko obrazil, tak, že hore vstať nemohol. V plachte ho museli do izby doniesť.

Horenos dlho ležal a zostal zobračkom na vždy. Celý zhrbený, len pomocou palice a barly bol vstave sa hýbať.

Syn jeho zutekal, viac nebolo o ňom ani počuť.

Medzitým majetok Horenosov prišiel na bubon; dlhy a úroky ho zožrali. Horenos prinútený bol v obecnej pastierni, kde bol aj špitál, aj byt pre chudobných, svoje útočisko hľadať a vykázaný bol tento tak pyšný gazda na chlieb svätého Antoninka, ktorý ľudia dávali do špitála. Ponevadž kostol blízko bol, každý deň bolo vidieť jedného nahrbeného starého muža o palici pri dverách kostola stáť a modliť sa. To bol náš Horenos, ktorý predtým nepotreboval kostola. On včul celú potechu svoju tu nachádzal vo svojej opustenosti.

Jedného dňa chytil za ruku pána farára pri dveroch kostola, s ktorým on tak surovo pohrdal a hovoril mu:

— Otče duchovný! Odpusťte mi; už som sa naučil poznávať, že veru Pána Boha potrebujeme všade: v dome, na poli, pri výchove dieťok, v radoch a v súženiach. Keď nás on nepožehná, naše namáhanie je márne. Svet je falošný, sebezisťný. Pýcha predchádza úpad. Uznávam, že Boh je moje jediné potešenie.

Toto je historia o tom nadutom, pyšnom, liberálnom sedliakovi, ktorý nepotreboval Boha, ani kostola, ani kňaza.

Prosba.

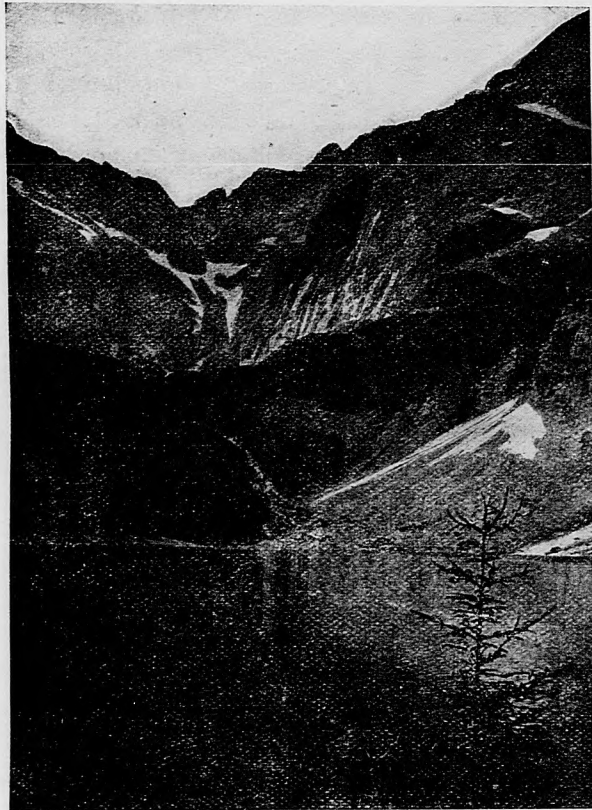
Prestavanie a zariadenie dvoch škôl v sídelnom dome školských bratov pôsobí najväčšiu a najťažšiu starosť mojích chudobných veriacich. Dobře vediac, s jak veľkou radosťou prijali čitatelia vefacteného katolíckeho obecnstva tú zvesť, že sídelné miesto uhorských školských bratov sem bolo osadané, z ktorého pre katolícké školy našej drahej vlasti statní učitelia budú rozposielaní toto povedomie dá mne úfať, že vefactené katolícké obecnstvo v uskutočnení tohto plánu, menovite v prestavovaní a zariadení tých hore pomenovaných škôl svojimi láskavými milodarmi bude mňa napomáhať. Preto najhlbšou úctou spojenou prosbou obraciam sa na vefactené katolícké obecnstvo čitateľov, aby boli tak láskaví svojimi milodarmi prispieť k prevedeniu tohto šlachetného cieľu. Aj tú najmenšiu obeť s povdačnosťou prijímam. Prijatie milodarov v novinách budem kvitovať. Milodary prosím zasielať na meno nížepodpísaného. *Ján Boll*, farár.

CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tla-

Ztratené morské oko.

čenú adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany polahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým neprávosťami ako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú.

Vydavateľstvo novín.

Program katolíckeho kongressu zostavili nasledovne: Dňa 14. októbra o 5. hod. bude shromaždenia krajinskej jednoty katolíckych spolkov. Večer o 8. hod. obznamovací večierok v jedálňach mestskej Reduty. 15. októbra o 9. hodine sv. omša vo farskom kostole vnútorného mesta. O 10. hod. bude zasadnutie vo veľkej dvorane hlavnomestskej Reduty; o 12. hodine posviacka domu nového internátu katolíckej univerzitnej mládeže na (Illovskej ul. č. 22.) Po poludní od 2—5. hod. porady odborných tried kongressu, o 6. hodine druhé zasadnutie v dvorane Reduty, večer banket katolíckej mládeže. 16. októbra ráno o 8. hodine svätá omša v chráme vnútorného mesta, od 9. do 11. hodiny eucharistický kon-

gress, o 12. hodine slávnostné zasadnutie na počtu 25-ročného pápežského jubilea pápeža Leva XIII. Reč bude držať kardinál a knieža-primas Klaudius Vaszary. Po obede budú od 2—3. hodiny porady odborných tried kongressu a o 4. bod. eucharistická processia z chrámu vnútorného mesta 17. októbra bude o 9. hod. sv. omša v chráme vnútorného mesta, o 10. hod. tretie verejné zasadnutie v dvorane Reduty, o 1. hod. banket. Po obede o 3. hod. otvárajúce zasadnutie spolku sv. Franca de Redis. Na kongress prihlásili sa všetci katolícki biskupi.

Nová chyba pri stavbe novej parlamentárnej budovy. Pre novú budovu dodávala kreslá a kanapy firma Bernstein, ale miesto koňskej srsti upotrebila morskú trávu. Z 80.000 korún stiahli firme 1000 zl., ale by jej vraj dosť bolo bývalo keby jej boli dali aj 20.000 zlatých. I vtedy žeby bola mala vraj pekný rebach. No, teda aj zpráva «Alkotmány» bola by už novým dokladom, že ako sa to u nás s možným grošom poplatníkov liberálne hospodári.

Šudiersky advokát. Dr. Ján Hauser, advokát vo Veľkej Kaniži, zmizol bez stopy. Zanechal vyše 400 padelaných zmeniek v hodnote 300.000 korún. Tento dr. Ján Hauser ošudil tak sedliakov, že na zmenky zaopatruval im peniaze, potom keď splácali splátky si podržal a nové zmenky, ktoré mu ľahkoverní sedliaci nevyplnené dávali, dľa svojej vôle vyplňoval.

Majetok Rotschildov dľa minuloročnej súvahy obnáša na 11,111,954.672 korún; teda obnáša viac než 11 miliardov korún. Keď teda vezmeme len 4-percentové úroky, nuž má 440 millionov každoročného dôchodku, viac než 1,200.000 denného, viac než 833 hodinového, viac než 13 korún na každú sekundu. Nemá nám teda byť čo divné, že Rothschildov menujú kráľmi kráľov.

Smrť. Peter Vyda statkár, ktorý v roku 1848/49. honvéd-husárskym stotníkom bol, po dlhom trápení a pobožnom prijatí sv. sviatosti, dňa 27. septembra v 80. roku života svojho zomrel v Spišských Primovcoch.

Statoční mládenci. Hafčanskí rekrúti, nežli by boli šli ku vojsku, sa pekne spovedali a prijímali. Tak ky mali všetci katolícki mládenci robiť.

Smrť. V Spišskom Podhradí dňa 24. septembra zomrel v 62. roku života svojho Šimon Telyesnitzky kňaz z rádu milosrdných. Nebohý bol spovedníkom spišského biskupa.

Drobné zprávy. Rev. Matkev Jankola, predtým farár v Pittstone, Pa., oznamuje svojim priateľom, že od 1. septembra prešiel na slovenskú faru: 604. Laurel St. Hazleton, Pa. U. S. of Amerika. — Rev. Štefan Furdek v Clevelande ťažko onemocnel. Modlime sa za jeho uzdravenie, aby nám ho dobrotivý Pán Boh ešte na mnohé letá posilniť ráčil. — Náš ct. rodák Ján Ruman bude po tieto dni na klužskej universite za doktora práv promovany. — Vlp. Ferdinand Juriga preložený je z Tót-Mederu za kaplána do Blumenthálu v Prešporke.

Cisár Vilhelm II. spisovateľom. Dal sa už i na to. Vydáva všetky svoje cisárske reči, listy, nariadenia i telegramy, ktoré od nastúpenia trónu popáchal. A všetko

to vyjde tak, ako bolo písano a povedano, bez opravy a bez vyhladenia.

Ohne. Dňa 29. septembra v spišských Matheovcch zúril veľký oheň. Jedna celá ulica a mnohé stodoly sa spálili. Škoda obnáša asi stotisíc korún. Mnohí neboli assekurovaní. — V spišskej Novej Vsi sa dňa 24. sept. jedna so zbožím naplnená stodola spálila. Gazdovia dajte zvlášte teraz pozor, aby sa vaša celoročná a krvopotná práca za jedno okamženie v popol neobrátila!

Židovske sviatky v Peštudíne. Na terajšie židovské sviatky pre nábožnosť a tým viac pre gšeft zariadených bolo 120 miestností. Len pre samých neologov zariadili 2 veľké synagogy, 12 modlitebníc, 5 veľkých náhradných modlitebníc, 34 spolkových miestností, k tomu cieľu bolo vystrojených a 35 náhradných modlitebníc. Pre orthodoxov byly 2 synagogy, 4 modlitebnice a 26 náhradných modlitebníc. Miesta na sedenie do všetkých tých miestností už od mesiacov predávali a dotyčné oznamy s nápisom Höpler a syn «imaháza» prilepúvali na steny domov v okresoch, kde židia väčším počtom bývajú, menovite v okresoch V., VI. a VII. — Hja, gšeft je gšeft ešte aj v deň súdny bude žid robiť gšeft!

Smrteľné nešťastie. V baňskej osade Bindt (Spiš) istý Ján Smorada haviar z Malého Hnilca, keď železnú kovu vozil i z vozíkom do jednej šachty spadol, kde ho už mrtvého našli.

Zo slúžneho — cymbalista. Beregský slúžny Szaploneczay vzdal sa svojho úradu a šiel za — cymbalistu. Bývalý slúžny veľmi pekne hrá na cymbale a myslí, že jako cymbalista skôr príde k niečomu, než by bol príšie, ako stoličný úradník. Szaploneczay pochádza zo starel zemanskej mármárošskej rodiny.

Jaký bude október? Falb predpovedá: V prvých dňoch októbra bude pršať, potom bude sucho a teplotúra klesne. 12. októbra počnú sa veľké dažde, 17-ho októbra bude prvotriedny kritický deň so zatmením mesiaca. Od 23. do 31. októbra pršky budú vždy menšie a bude pomerne veľmi teplo. Deň 31. októbra bude kritický deň druhého rangu so zatmením slnka a od tohoto času zas nastúpia dažde.

Bez páleného, bez policajta. Veľké, dvadsaťtisíc obyvateľov počítajúce americké mesto Berkeley krem svojej university je aj preto chýrne, že neni tam ani jednej jedinkej krémy a ani jedného jedinkého policajta. V meste prísno je zakázaný odpredaj páleného a mesto už vtedy, keď sa pred 20 rokmi zakladalo, vyrieklo, že nebude držať policajtov, lebo v takom meste, kde je obyvateľstvo striezlivé, policia je úplne zbytočná. V Berkeley len jeden sudca bdie nad verejným poriadkom a mesto je predsa najčistejším, najsriadenejším a najmrvnejším mestom v celej Kalifornii. Hľa, tu panuje miernosť, mravnosť a mierní život. Povážte si teda rodičia drahí, či tá pálenka neudusuje v človeku tie najmiernejšie a najsvätejšie city? Či ona neučí vás kľiať, zlorečiť, lenošiť, kraďnúť a iné hriechy páchať? Ona oslabuje život každého korheľa, ktorí premrha peniaze a majetok svoj na výživu a dobrobyt domácnosti svojej.

Vyzvanie k predplateniu.

Časopis náš je natoľko známy a obľúbený u ľudu, že netreba nám o ňom mnoho reči šíriť. Každý čitateľ náš pozná tie výborné služby, ktoré «Kreštan» prekonal v prospech ľudu.

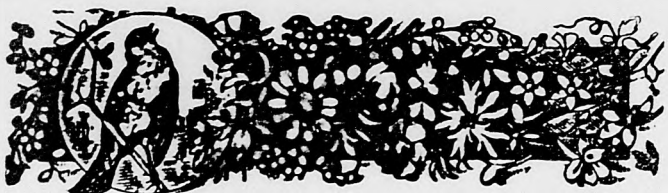
Aby však blahonosné účinkovanie «Kreštana» čo možno všestranné a mohútne bolo, z toho cieľu je to prepotrebné, aby každý z vás, kto len čítať vie, sa predplatil naň. Len takto docielime to, že zásady naše každý pozná a k nim sa prihlasovať bude. Ktorýkoľvek ľud nečíta si svojich novin, musí zostať a iní mudrejší ľudia vykorisťujú ho tak, že konečne ho úplne zhubia.

Predplatná cena našich novin je:

na celý rok	--- ---	4 koruny
na pol roka	--- ---	2 koruny
na štvrt' roka	--- ---	1 koruna.

Predplatiť treba len na túto adresu:

«Kreštan» kiadóhivatala
Budapest, VIII., József-körút 35.

DOPISY.

Dolná Tuzla.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážený Pán Redaktor!

Ráďte nasledovné riadky uverejniť v našom obľúbenom Kreštane.

Milí rodáci! Dumám vo všeliakých myšlienkach mojich nad tým, že kto vlastne nám je na príčine toho veľkého zla! Ja myslím, že len naši praotecovia, ktorí pripustili dovandrovaných hoferov do každej obci, a ktorí hneď aj súkali povrazy a putá na nás. Druhá príčina je tá «besnica» pálenka, za ktorú dnes lipnú mnohí ako starí tak aj mladí. Kde-že je ten blahobyť, ktorý mali otcovia naši? Ostal u tých privandrovaných!

Hľa rodáci drahí! So dňa na deň väčší a väčší počet rastie tej branže Icikovcov a havede z Halície, ktorá v dnešných dňoch chce nás pozbaviť už aj našej nábožnosti, našich otcovských zvykov a možnosti vzdeláť sa kresťanského ducha.

No, milí roduverní bratia! Či sa vám krv nebúri nad týmto strašným osudom, ktorý nám má byť touto branžou daný? Či nežiadaš si radšej zomrieť nežli hltat ten jeho smrad a tú jeho talmudskú partieku počúvať, a to ešte podľa nej až do skonania života biedne živoríť? Není na tom dosť, keď si pozbavený duševného blaha, ale teraz pozbavia ňa ešte práce, čo je tvojím každodenným chlebom. Nedajú ti pašienku pre dobytok; zabránia

ti hory-vody, ale porcie (daň) platiť musíš. Nepýtajú sa ňa, že zkadiaľ vezmeš, keď nemáš odkiaľ zaplatiť. Len ty zaplať! Či to není tupím nožom klanie? A pritom, keď ešte za teba volakto zastane, nuž je už hneď vlasti-zradcom a buričom; ba vrčia na teba ako takí psi, ktorí sa boja, že im košťal vytrhneš z papule a preto nesmieš ani pohliadnuť sa nich.

Žiaľ Bohu, že ešte vždy kde-tu najdu sa obce, dediny, v ktorých napomáhajú naši otcovia týchto liberálov a jejich čapatých náhončích bez toho, žeby pamätali na ďalšie pokroky v čnosti, viere, vo vzdelaní a majetku. Ale prečo je to, pýtam sa?

Drahí bratia, ja myslím, že je to všetko len pre tú pálenku! Lebo keď povážime si na daktorích našich rodičov, ktorí sa tejto besnice pridržajú, nuž vidíme nie len pri nich tú slabosť, ale už i na dietkach môžeme to pobadať, že aké sú slepé, hluché, sprosté, až na posmech ľudu. A jestli otec, matka, syn, dcéra nebudú báť sa spravodlivosti božskej a nevzdajú sa pijatiky, nuž budú mať pekelné trápenie už tu na zemi cez celý biedny život. Ďalšia príčina je, že mnohí naši nikdy nemajú na mysli čítanie dobrých našských kníh a časopisov, aby mohli seba a svoje dietky vzdeláť a uviesť do mravného života; len o to majú starosť, aby môhol čím skorej sa dostať ku tej butelke.

Nože teda, vy páni otcovia, dajte naučenie svojim synom aby neboli blúd, lež aby stali sa povedomými svojho práva, vernými svojej vlasti a národu. Tak tiež i vy, matky nedopusťte-že svojim dcérkam darebných a hriešnych zábav, ale kúpte im dobrú kuchársku knižku, aby aspoň toho každodenného pokrmu vedely dobre navariť. Ponevác mnohé sú, čo ani svoju domácnosť nevedia rariadiť.

Štefan Hlasica.

***

Lom.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Slávna Redakcia!

S dôverou prosím slávnú Redakciu nášeho «Kreštana», by ráčila týchto pár riadkov uverejniť.

Naša židozедnárska liberálna vláda, zvlášte však minister náboženstva a vyučovania Julo Vlasieč všemožne sa vynasnažuje a na tom pracuje, aby všetky školy byly zoštátnené to jest bezkonfessionálne, beznáboženské, a mnohí katolíci, kat. učiteľia, ba áno i kat. kňazi sú mu v tejto práci napomoení, alebo aspoň k tomu mlčia, sú k tomu indifferentní, lhostajní. Že školy bezkonfessionálne, uvádzať je hriech, o tom žiaden pravý kresťan katolík nepochybuje, ale ani o tom nepochybuje, že taký katolík, kat. učiteľ, kat. kňaz, ktorý ku tomuto hriechu mlčí, alebo ešte k nemu pomáha, toho hriechu je účastný. Takýmto kresťanom katolíkom, učiteľom, kňazom odporúčam, aby poslúchli hlas sv. Otca Leva XIII-ho. Tento náš staručký a velazkúsený sv. Otec o škole bezkonfessionálnej — jaká je už i u nás — praví nasledovne:

«Treba jest přehat za každú cenu před školami, kde všetky vyznania sú prípustné. Kde stajne sa s nimi jedná, jako by málo na tom záležalo: Boha a pravé jeho uče-

nia znať, či neznať. Puhým vyučovaním vo vedách, niekoľko povrebnými a neurčitými pojmy o čnosti nedocieli sa, aby katolícke deti zo školy vyšly takými, po jakých vlast túži. Nutno jest mať katolíckych učiteľov, katolícke čítanky a učebnice; nutná jest organizácia školy taká, aby vyučovanie všetko bolo v úplnom súhlase s vierou katolíckou a so všetmi povinnosťami, ktoré odtúd vyplývajú.»

Toto sú nášho sv. Otca Leva XIII-ho o škole štátnej, bezkonfesionálnej, bezbožeckej slova. Kiežby si tieto slova všetci katolíci, kat. učители, kat. kňazi hlboko do pamäti zaštepili, zvlášte tam, kde im štát školy štátne, beznábožné natiska a uviesť chce, potom by si katolíci tak ľahko nedopustili štátne beznáboženské školy natisnúť, uviesť. Kiežby všetci katolícki učители a kňazi pred očima a na pamäti mali slová sv. Otca: «aby vyučovania všetko bolo v úplnom súhlase s vierou katolíckou, a so všetkými povinnosťami, ktoré odtiaľ vyplývajú,» a kiež by dľa týchto slov diatky im sverené v duchu katolíckom vyučovali. Tak by bolo dobre. Daj to Bože, aby každá katolícka farnosť, obec zachovala si školu katolícku a nedopustila si natisnúť, uviesť školu štátnu, nevereckú, beznáboženskú!

Andrej Rojko,

54-ročný jubilárny kňaz na odpočinku.

***

Dubová (oravská stol.).

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľactený Pán Redaktor!

Prosím veľacteného pána redaktora, aby aj mojich pár riadkov ráčili uverejniť. Ja, jako nový predplatiteľ tohoto Kresťana ešte len jeden mesiac čítam, lebo som čítal predtým Ludové Noviny, tu ale hneď, jako som dostal prvé číslo, v ňom najdem smutnú udalosť, ktorá sa stala s pánom farárom Ondrejom Rojkom, jako zničili nepriatelia nášho dobrého otca, ktorý nás vždy len ku dobrému napomína. Ale však väčšina, aj nepriatelia, čo si máme myslieť ctení čitatelia nad týmto účinkom, naďalej sa poshovárane obsírnejšie; teraz ale máme každý jedon pánu farárovi nejaký milodar poslať a so židkami urobiť poriadok. Poriadok bude najlepší tento: Židkovia rady predávajú tu páleničku nám katolíkom a oni z toho dobre žijú, my ale im ju nepime. A tie peniaze, čo máme dať za pálenku, obráťme ich na iné. Obráťme ich čo tu tiež prosia na káplnku, na organ, aj týmto hľadme ich žiadosť vyhoveť. Čo sa ale týka mňa, ja som už pálenke zadakoval na veky kým žijem. Aby si ale dajeden nemyslel, že som si to len dneska zaumienil a že sa zdržím. Nie je tomu tak, ja to už probujem šesť rokov ako s nami zle zachádzali pri voľbe ablegátskej. Teraz sa už ani dívať nemôžem na tú pálenku. Keď sa dívam na druhého že ju pije, tak ho ľutujem, že sa tak nalieva s takým smradom a i mňa striasa. Ja robím ťažkú prácu, ale som bez nej lepším chlapom. Nebojte sa ju nechať, že budete slabí, to nenie pravda; budete mocnejší, a to nien do práce ale aj do modlitby; budete brať na miesto pálenky do ruky Ruženec, čo pri pití pálenky nomôžete

spraviť. Aj ja som to skúsil sám na sebe, keby som nevedel, tak by som nehovoril, ale ja to už konám. Ja mám dve dievčence, jednej je šesť rokov a druhej je osem, a tie sa už vedia celý Ruženec sami modliť, a to musejú každodenne konať.

Ja by som dneska tak povedal, že to už nesvedčí piť pálenku tomu, kto číta Kresťana. Započínajme už my dáky Bohu milý skutok, lebo sa už zle robí na svete. Mal by som tu ešte mnoho písať, najviac skrže tú pálenku, ale spomeniem len niečo.

Je tomu už päť týždňov, čo sa tu jeden obesil skrže pálenku; ten ju tak rád pil, že povedal že sa radšej slávy odrečie ako pálenky, i tak sa var pozbavil tej slávy. On bol tak šikovný chlapik, že mu hneď nebolo páru. Lanského roku nám hrom udrel do veže a pokazil nám dach to potom on bol napraviť, aj križik naprával a ešte si potom aj zakrepčal, a teraz kde zašiel s pálenkou. Jeho žena tiež ju rada slope, ku tomu rada si aj cudzie veci osvoji, deti tiež tak robia. Už je tomu dva roky, čo jednému susedovi ukradla obrus. Dali sa do práva, ale zloděj prehral 30 zl., ten si potom zaumienil, že suseda zato podpáli, čo aj vskutku vykonal lanského roku v septembri večer o 10. zapálil, a deväť gazdov zničil. Tu ale ho nezvedeli, iba že sám gazda pre neopatrnosť zapálil. Tak nevinného robili vinným, iba teraz keď sa už zavesil vyšlo na javo, že to on podpálil. Tak hľa sa možno bude mušer aj ten obesit, čo knihovňu p. Rojkovú zapálil.

Teraz ctení čitatelia, čo je nám najpotrebnejšie? Najpotrebnejšie je v prvom rade diatky dobre vychovávať, predchádzať ich dobrým príkladom, nenavykajme ich na pálenku. Hľadme ich vzdelávať, aby boly múdre a spravodlivé lebo len tak bude z nich niečo. Vychovávajme ich v mene Božom tak, ako to sám Pán Boh nakladá, vtedy budeme ľahko a sladko zomierať, keď nebudeme musieť počet vydávať pred Pánom Bohom, že sme ich zle vychovali. Tak zostávajúte všetci s Pánom Bohom.

Jozef Brtoš.

Prosba k vlct. čitateľom «Kresťana».

Toľko rázy obracia sa chudoba k dobrosrdečným kresťanom a čitateľom milého «Kresťana», že my, maločaušanskí obyvatelia so žalosťou myslíme, že prameň milodarov docela vyčerpaný jest, veď dobrodincom tiež len málo sa ujšlo z hmotných darov. Ale pri tom všetkom nádej skladáme vo Vás milé duše kresťanské, že vysluchnete poníženú prosbu našu a s ochotnosťou prispejete nám k pomoci s čím získate u Boha a u Matky Krista požehnanie a milosť, u nás však úctu a veľitú pamiatku.

My maločaušania usniesli sme sa na tom, že k úcte preblahoslavenej Panny Márie kaplnku vystavíme, kde chválu budeme dávať Všemohúcemu za dobrodenie. Jeho sväté meno o pomoc volať, najmä ale Matke Kristovej obeť ukazovať skrže modlenie svätého Ruženca. Ale aby sme úmysel náš, ktorý doista Bohu milý je, uskutočnili, k tomu aj málo nás je, ba aj nadmierou

chudobní sme. Preto obraciame sa k Vám milé duše kresfanské, ktoré to málo, čo od Boha máte, toľko rázy podelili ste medzi tých, ktorí k Vám o pomoc volali, buďte milosrdní a ráčte venovať na svätý cieľ almužnú, ktorá v podobe Božského požehnaní, skrze modlitby naše mnohonásobne Vám vynahradená bude. O vyslyšte poníženú prosbu našu! Doprajte nám tej radosti, aby obec naša zdobená bola s posvätným miestom, kde aj za Vaše dušné spasenie modlí sa budeme. Hoc aký malý dar tak prijmem, akožto znak braterskej lásky a úcty oproti Matke Božej. My ale z hĺbin srdca povieme: Pán Boh zaplať a požehnaj stonásobne.

Milodary ráčte na veľactenú Redakciu «Kresťana» zaslať.

V Malej-Čauši, 1902. 16-ho septembra.

Ján Hanko, rychtár. Michal Matjaško, podrychtár.
Jozef Uhljar, prisazný.

Vždy len «pravé». Nie zriedka počuf pri kupovaní, že kupujúci prejavuje prianie, aby dostal tovar «pravý». Čo je to ale vlastne «pravý»? Týmto slovom naznačuje sa tovar «pôvodný», «prvý», vyrobený tak, jako to sám vynálezca chcel. Ale to už spočíva v povahe našej doby, že jakmile sa vyskytne vec nová, dobrá, ktorá s výsledkom bola prijatá, ihneď sa «napodobňuje» a napodobenina jakožto «jednako dobrá», ba «ešte lepšia» ku kúpe sa ponúka. To deje sa obzvláste u potravín, ačkoľvek práve tu je najviac zapotreby, «nepravému» tovaru sa vyhýbať. Keď viac než pred jedným desaťročím Kathreinerova sladová káva Kneippova pre svoje neobyčajné prednosti všade v domácnostach rýchle sa zahostovala, vyskytli sa hneď také napodobilé, podstrkujúce za ňu obyčajné pražené výrobky, pravému tovaru len svojim zovňajškom sa podobajúc, jakožte vraj «jednako dobré», a hľadiac pri tom len na svoj zisk. Klam ten ovšem netrval nikdy dlho, lebo naše gazdinky, ktoré sa sem-tam dali «prehovorif», aby napodobeninu zkusily, spozorovaly skoro ten veľký rozdiel čo do chuti. Ale prestane-li jeden, začína zase druhý, preto každá gazdinka dobre urobí, ak by zkusenosti s «nepravou» ešte sama nebola mala, keď pri kúpe sladovej kávy vždy doloží: «ale pravú Kathreinerovu» vo známych Kathreinerových balíčkoch. Lebo len táto má obľúbenú, lahodnú, zrnkovej káve sa blížiacu chuť a len ona kávový nápoj, ktorý sa bol stal denným zvykom, zlepšuje. Taká je «pravá Kathreinerova» uznaná najlepšou náhradou za kávu zrnkovú, kde táto lekárom bola zakázaná. «Kathreinerova sladová káva Kneippova» bola a je práve prvým, [pravým výrobkom, ktorý čo sa týka výborných vlastností dosiaľ nebol dosiahnutý. O nej platí osvedčené heslo: «Len čo je pravého, je to «pravé».

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len taktó musíte sa u nás hlásiť: *Kresťan kiadóhivatala, Bpest, VIII., József-körút 35.*

Velp. J. K. Holič. V tomto čísle medzi obchodnými právami najdete žiadanú vec.

R. P. v B. Už v predošlom čísle povedali sme, že to nenie žiadna knižka, lež len **úvodník**, ktorý potrebujeme vtedy, keď uvádzanú reč alebo neznámejšie názvy a výrazy: tak na pr. Kristus Pán povedal: «Bratia, milujte sa vospolok». Mój Jozko je velice «galantný». Jestli si teda prečítate ešte raz tú besednicu tak, asnáď že príde vám to na pamäť.

J. L. Chudy. Ďalšie práce, ktoré nám sľubujete vďačne prijmem a uverejním, keď budú dľa našej informácie písané. Avšak škoda by bola veľká, keďby ste vašu schopnosť mali nechať ležať úhorom. Ponevác náš ľud je ešte beztak v tých dedinkách nie natoľko povedomý, že by vedel sa zhroziť naproti svojim židovsko-zednánskym liberálom. Dobré by bolo, keďby len aspoň v každej druhej dedinke mali sme tak súdeho človeka ako vy zdáte sa nám byť. Teda nebojte sa v tom, v čom sa nemusíte, lež len napred ďalej, aby čím skôr mohli ste si i vy tam zaspievať tú sloutne povznášajúcu starú pieseň: «Vyšlo slnko z poza hory.» Srdečný rodácky pozdrav.

P. K. V. Manya. Pútnik sv. Vojtešský. Kalendár na rok 1903 už vyšiel v Spolku sv. Adalberta Vojtecha v Trnave. Cena 1 výtisku len 25 kr. Kalendár tento je tak bohatý zábavno-poučným obsahom ako ešte ani po iné roky nebol. Má 260 strán. Upozornite aj druhých, aby si radšej svoj pekný kalendár kúpili, nie žeby uchádzali sa ku kadejakým hullakom židovským, ktorých je v Pešti veľká massa čo s týmto kupčia a ohlupujú tým väčšmi ľud slovenský.

Št. Tinák. No už raz môžeme vám odpovedať na vaše dopisnice. Poslané 2 kor. patričný len teraz obdržal. Stalo sa to omylom.

K. J. Valča. Žiadanú adresu sme vám udali.

Št. Hlasica Dol. Tuzla. Odpusťte. My nemôžeme každý jeden halier osobitne uverejňovať. Prezrite toto číslo a potom nám odpíšte prípadne by váš milodar nebol uverejnený.

An. Va. Huta. Hja, tak je to. Náš ľud po niektorých edinách veľmi ťažko priznáva sa ku svojej vine, a preto. odkázaní sme mnohí na všetko možné. Preto rodáci drahí nezúfajte, že musíte cez biedu a nedostatok s biedou zápasíť sa. Však ste vy nie sami.

J. Škoda. Bajmočka. Pýtajte sa v kancelárii. Buda-pest, Alkotmány-u. č. 28.

J. Sasinek Viedeň. Žiadané sme odovzdali administrácii.

J. Vojtušiak, Dol. Lipnica. Kniha «Talmud» v slovenskej reči neni, lež výťahy tejže knihy možno ešte voľakde vyhľadať. Ale ťažko. Ponevác aj tie bola vláda zhabala. Adresa: Vel. pán Andrej Rojko, Forgácsfalva (Gömör megye).

J. Stassik, Betlér (Gömör m.). Idte na bársktorú poštu a pýtajte si «Chepue posta takarékpénztár könyvecske». To vám bude najlepšia pomocná pokladnica na vaše staré dni.

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť túto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielať peniaze na vydavateľstvo «Krestana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

Včelár, nauka o včelárení pre ľud a ľudové hospodárske i opakovacie školy. Sostavil Ernest Lovecký, učiteľ a včelár. Vydal spolok sv. Vojtecha v Trnave (čo podielovú knihu na spolkový rok 1902—3). Cena výt. 60 hal. Knižočka formátu malej 8-o na 138 stránkach s obrázkami obsahuje nauku včelárenia, podanú slohom ľudovým, s láskou k veci, priehľadne a prakticky. Za touto knižočkou bude nasledovať ešte druhá o včelárení; ačkoľvek i táto sama o sebe už je uzavreným celkom. Druhý sväzok bude obsahovať zovrubnejší výklad o takzvanom moderno-sedliackom včelárení. V našej dobe, kde západné národy všemožné nauky hospodárske veľmi horlivo pestujú, my Slováci ale sme v nich hodne zostali, odporúčame čo najvрейšie túto dobrú knižočku priateľom ľudu do pozornosti.

Dennica. Ročník V. Číslo 6. Vychádza raz za mesiac. Rediguje Terezia Vansová na Pile, o. p. (Tiszolec). Predplatná cena na celý rok 2 koruny. Dennica je ženský časopis pre poučenie a zábavu.

«**Listy Svätého Antona**». Mesačný časopis ku rozširovaniu milodarného chleba chudobných. Ročník II. číslo 9. Vychodí na 1-ho v každom mesiaci na šestnásť stranách s utešenými obrazmi. Predplatné na celý rok 2 koruny, do Ameriky 75 centov. Predplatiť treba na túto adresu: **Administrácia «Listy Sv. Antona» Budapešť, VIII., Szentkirályi u. 28/a.**

Novinky tieto zaobierajú sa hlavne s vecmi, ktoré týkajú sa úcty Svätého Antona. Podávajú tedy životopis Svätého, opisujú zázračné udalosti, ktoré sa na prímluvu Jeho staly, uverejňujú zprávy zo všetkých strán, kdekoľvek si tohoto Svätého nábožne ctia. Pri tom cieľom týchto novín je, aby boly rozmanité; preto prinášajú články aj také, ktoré sú nie vo vlastnom smysle slova náboženské, lež viacej len kresťansko-spoločenské, týkajúce sa vážnych otázok života.

Novinky tieto prijalo katolícke slovenské obecnstvo veľmi prajne. Vychvaľujú nás, že naše novinky práve s takou úľubou čítajú čestní mužskí, jako aj nábožné sestry. Aj vrchnosť cirkevná obrátila pozornosť svoju na nás, i viacerí biskupi žehnali nám; najnovšie ale arcibiskup kaločský osvietený P. *Juraj Császka* verejne v pastierskom liste svojom odporúčal naše «Listy Svätého Antona».

Sborník musealnej slovenskej spoločnosti. Rediguje A. Sokolík, tajomník. Ročník VII. Sväzok I. Turčianský Sv.-Martin 1902.

Časopis musealnej slovenskej spoločnosti Rediguje A. Sokolík, tajomník. Ročník V. Číslo 4. Turčianský Sv.-Martin 1902. — O «Musealnej Slovenskej Spoloč-

nosti» nám treba vedieť, že je to spoločnosť vedecká, kde sa všetky starožitnosti a pamätnosti slovenské zachovávajú. Členom tejto spoločnosti stane sa ten, kto ročite 4 koruny platí sa zaviazne.

Dedinský hasič od Zaoska. Poučozábavná rozprávka s obrazom. Cena 20 hal. Kto objedná naraz 20 kusov, dostane ich za polovičnú cenu. Kto si knižočku už objednal, peniaze poslal, knižočku ale nedostal, nech to odpiše terajšiemu majiteľovi: «Rózsa Kálmán a manžel. Budapešť, VIII., Szentkirályi-u. — a dostane na miesto objednanej a vyplatenej už knižky dve.

Aj «*Vybrané Spisy Humoristické Zaoska*» dostať u Kolomana Rózsu (Budapešť, VIII., Szentkirályi-u.) asice za 1 korunu. To sú všetko veľmi veselé, ale aj veľmi poučné spisy. Dýcha z nich samá mravnosť a nábožnosť. Kto chce mať skvostne viazanú knižku túto, nech pošle 2 kor. ale čím skorej.

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. Ročník XIV. číslo 8. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 kor. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Juraj *Babka* v Lipt. Sielnici (Liptó-Szielnicz).

Mravná čítanka pre náš ľud. Vydáva: Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Sošit XIII. Hospodárska nauka. Napísal A. Bažik. Sošit I. Druhé vydanie. Cena 60 h.

Časy naše sú už predsa na tolko pokročilé, že aj roľníci budú museť nie len dľa starých zvykov obrábať si polia svoje, lež použiť všetko to, čo novšia doba k rozumnejšiemu hospodáreniu nám poskytuje. Kto nechceš zaostať, obstaraj si knižočku túto, z nej sa mnohému poučíš.

Ceny potravných článkov.

Upozorňujeme ct. obecnstvo, že temer všetky ceny sú v korunovej mene značené. Teda dobrý pozor na to dať. Ďalej na miesto 100 klgr. (metr. cent) je mnohokrát tovar len po 50 kiloch značený:

Pšenica: Potisská 7·00—7·60 kor., peštianska 6·90 6·80 kor., z Báčky 7·25 kor., banátská 5·90—6·25.

Jačmeň: na krm 5·25—5·40 korún, do pálenice — kor., na várku — kor.

Kukurica: 5·60—5·70 kor.

Otruby. po 50 kil.: drobné 4·20 korún, hrubé 4·50 korún.

Raž: 5·90—6·25 kor.

Sviňská masť 50·00—50·50, Slanina $\frac{8}{100}$ 48·— $\frac{4}{100}$ 48·75—, udená dobrá slanina 48·50— po 50 klg.

Semená: Červená ďatelina nová ————. Lucerna 43·—38·—, všetko 50 klg.

Strova: *Fazula* veľká biela a okruhlá po 7·15—7·75 brnavá 7·50—7·75, pestrá 5·25—5·50, drobná 8·70—8·95, cúdená 10·50——. *Hrach:* 16·00—20·00, lúpaný 20·——. *Šušovica* horšia 8·00—10·00, lepšia 15·00—16·—. *Mak:* 26·00—26·50, všetko po 50 klg.

Ovos: 7·25—7·60 kor.

Oznam.

V New-Yorku a v Londíne nešialani ani európejskú such zem a preto jedna na strieborné náradie fabrika núteno vydela sa byť, že svoj tovar len za cenu roboty toho predá. Ja som splnomocnený, splnomocnenstvo tohto plniť a nazáklade tomto za 6 zl. 60 krajciarov nasledujúce náradie pošlem :

6 kusov veľmi fajnové stolové nože s opravdivou anglickou klingou,
6 kusov amerického patentovaného striebra vydliečy,
6 kusov amerického patentovaného striebra jedáca lížice,
12 kusov amerického patentovaného striebra kávové lížice,
1 kus amerického patentovaného striebra polievkovú lížicu,
1 kus amerického patentovaného striebra mliekovú lížicu,
6 kusov Anglická Viktoria spodnie táne,
2 kusy imponantné stolové svietniky,
1 kus tájnové cukrové sitko,

42 kusov spolu len 6 zl. 60 kr.

Tieto 42 kusí predtýmto 40 zl. koštovali a včel len 6 zl. 60 kr. v najlávnejšej cene je k dostaniu. Americké a patentované striebra je jedna s vonku a s nutra biela kova, ktorá striebornú barvu aj 25 rokov udrží začo ja garantujem. Svedectvom tomu, že tento oznam

neni klamstvo

zavazujem sa bar komu, komu sa náradie nepáči peniaze spatky dať. Nech nikto nezamešká túto pohodlnú príležitosť použiť zebý si túto okrášľujúcu garnitúru nezaobstaral,

ktorá utešeným svadbo a iným darom je,

dálej do každej lepšej domácnosti prílež je súca, k dostaniu je výlučne len u

A. HIRSCHBERGA

amerického patentovaného striebra závod

Viedeň, II., Rembrandstrasse 19E. Telefón 14597.

Rozposielky na okolie s dobiereku alebo peniaze vopred v postani. Ku tomu čistiaci prach 10 kr. Opravdivý len na boku vydliaču ochraňujúcou markou (zdravotná kova).

Výťah s tisíce uznajúcich listov :

Sprvou zásielkou sam úplne spokojný, prosím ešte jednu garnitúru za 6 zl. 60 kr. Koložvár barón Bánffy jeho exell. S prvou zásielkou sam úplne spekoiný, prosím ešte jednu zásielku.

Zásielku s jedáim servicom som obdržal, veľmi som spokojný ech mi ešte jednu takúto garnitúru 42 kusí na dobiereku s amerického patentovaného striebra pošlú.

Bozovič, Kr.-Sörénska st. S. Keresztes, hlavný slúž

Poistenie proti ohňu

založené roku 1824.

Viedeňsky c. kr. úradne zaznačený proti ohňu vzájomne poisťujúci ústav

prijíma každé poistenie proti ohňu, a síce : budovy náradia, šaty a iné k zariadeniu potrebné veci, ďalej : kupecké sklady a hotovizne, obchodové zariadenia atd. najlacnejšie a pod najprajnejšími podmienkami proti ohňu poisťuje Viedeňský c. kr. zazn. proti ohňu vzájomne poisťujúci ústav, je jediný ústav, ktorý z čistého dôchodku poisteným podiele dáva. — Roku 1898 20%, 1899 20%, 1900 20% a 1901 20% zo zaplatených poplatkov poisteným zpiat vyplatil. Záložné základiny (reserva) čisté od všetkej farchy do konca roku 1899 činia vyše 8.100.000 korún. Stav poistenia koncom roku 1899 vyše 1.835.000.000 korún.

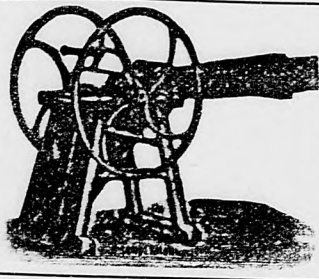
Poistenie života odporúča a vysvetlenie snažne podá

hlavná agentúra v Iglóve (spišská stolica).

Štefan Žajtlik.

Páni hospodári! Netreba vám viacej hospodárske stroje z cudziny alebo od firiem nám nepriateľských drahšie kupovať, lebo moje výrobky dosiahly značnej dokonalosti.

Odporúčam svoje najnovšie : **Mlátačky s oceľovými guľicovými ložiskami**,

ktoré idú o polovicu ľahšie, než ktorékoľvek iné. **Zentúre** dľa najnovších modellov. **Zlepšené rajtáre**. **Výborné sečkovice** amerického a anglického systému. **Triery**. **Strúhadlá** na burgyňu. **Šrotovníky** na zrno. **Stroje** na siatie. **Pluhy**, **brány**. **Stroje** na rezanie kapusty. **Mač-**

kadlá na syr, borievky a na hlynu. **Železné mangle** na prádlo, **decimálne váhy** a stroje na lámánie stromovej kôry.

Cenníky zašlem na žiadosť zdarma a franko.

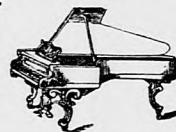
Michal Treskoň,

strojník a majiteľ dielne na hospodárske stroje

v **Bytči** (Nagy-Bittse).

Pozor!

Prv nežli by ste Klavír, Harmonium alebo Piano chceli kúpiť, pýtajte sa najprv u nás, kde dostanete najlepšie a najlacnejšie Klavíre, Harmonie a Pianá jako cudzozemské, tak aj zdejšie a najvýbornejšie výrobky, sú nové a už aj prehratie. Žiadajte si od nás cenník.

Artúr Weinberger

Göding, Ring-Gasse (Morava).

Do svojho pekárskeho obchodu príjmem 14—15 ročného chlapca do učenia. Bližšie dotazy podá **CYRILL PACHLUPNÍK** pekársky majster.

Trenčianske Teplice

(Trencsén Teplic.)

So dňa na deň viac sa
preukazuje jako

dobrodenie
a nevyhnutel'ná potreba v kaž-
dej rodine

Kathreinerová
Kneipp-sladová káva

Ľni jedna obozretná gazdina nech
neostýcha zaviesť túto chutnú,
zdravú, kávu do svojej domácnosti.

Niet žiadnej lepšej zastupiteľ'ky a
nahraditeľ'ky bôbovej kávy tam,
kde je táto lekárom zakázaná.

Kathreinerová Kneipp-sladová káva
je len vtedy pravdivá, keď je na balí-
koch farár Kneipp ochranná známka.
Otvoreno predavaná alebo iným spô-
sobom balíkováná káva je už viac nie

Kathreiner-ová.